N. 1

KURYER LITEWSKI

w WILNIE dnia 1 Stycznia. V. S. ROKU 1807

WILNO d. 1 stycznia r. 1807. W Państwie ALEXANDRA PIERWSZEGO JMPERATORA i Samowładcy wszystkiey Rossyi etc. etc. etc. Pana Naszego Naymiłościwszego. Stanisław Metropolita Arcy Biskup Mohylewski.

Katolicy! Bogu podług Swiętey Naszey Wiary swobodno, i swobodniey niż gdzie się nazywa Panuiącą służących, przy bezpiecznêm ognisku słodko spoczywaiących. szczęk oręża ocuca was porywacie się, i szukacie około siebie broni; bądzcie spokoyni swóy to żołnierz. który czuwa u gło waszych, idzie na straż granic. Spuśćcie się na przezorną pieczę i obronę NAYIASNIEYSZEGO ALEXANDRA MONARCHY Naszego. Ufaycie Prawu i mocy Jego „ oddaycie „ co iest Cesarskiego Cesarzowi „ (Math: 22 21.) Broń w ręku nieumieiętnego ią władać, nie iest obroną, a wyrwana z ręku Obywatela, który nie iest żołnierzem z powołania, przeciw iemuż samemu służy na zemstę i śmierć „ Kto się do miecza bierze, od miecza ginie „ (Math; 26 52.) Przysięgliśmy Panu Naszemu na wierność i posłuszeństwo. Jeśli słowo dane, przyrzeczenie pismem zaręczone w całym świecie są powodem wiernego dotrzymania, iakieyże nie są mocy pod hasłem Jmienia Boskiego Nasze uroczyście przyięte obowiązki? Wiarołomstwo byłoby obrzydłém przed Bogiem i ludźmi świętokradztwem. Jakowey przysięgi „ przestępca, nie człowiekowi, ale „ Bogu skłamałby „ Tak sądził Sty Piotr (Actorum 54.

Pasterze Wasi, Nauczyciele duchowni tłumaczą wam zawsze tę prawdę: swoim przykładem wierności i poddaństwa zachęcaią was do trzymania się w „cichości i posłuszeństwie MONARSZE i Prawu „ Ufa wam MONARCHA, że w teraznieyszych okolicznościach szczególnie i skutecznie usiłować będziecie „ okazywać przywiązanie i gorliwość ku powszechnemu dobru; że bez wahania się za próżnemi namowami i bez ulęknienia postępować będziecie mężnie na tey drodze, na którey znaydowaliście dotąd, „ pod cieniem Praw i łagodnego Rządu, pokoy i nietkniętą własność. i ucześnikami byliście błogosławionego szczęścia Państwa Rossyiskiego. „ Służmy więc MONARSZE NASZEMU z wdzięcznością i nie obłudnie; i dziękuiąc Bogu za wszystko dobre przez Pomazańca Jego nam udzielane. Modlmy się Zań „ aby „ dni Jego były iako dni Niebieskie na ziemi, abyśmy żyli pod cieniem Jego: i służyli Mu przez wiele dni, i łaskę znaleźli w Oczach Jego. „ (Baruch; 1. 11. 12.)

W Petersburgu w dzień S. Andrzeia Apostoła Patrona Rossyi Roku 1806. „

† Stanisław M. A. M.

S. PETERSBURG V. S. d. 14 grudnia. Wszystkim Officyerom urlopowanym bez żadney zwłóki stawać kazano w półkach i kommendach swoich, tych wyłączaiąc iedynie, którzy są uwolnieni dla ran leczenia. Podpółkownik Popow będzie kommendantem Halickiego półku muszkietyerów. Podpółkownik Trombaro umieszczony w Ryskim garnizonowym; Maior Matwieiow w 2 liniowym Orenburgskim batalionie. Maior Semeka w leibkiryssyerskim Jey J. M. Maior Reihardt w Smoleńskim dragonii. Cesarskiey służby Chorąży Branicki przyimuie się do Rossyiskiey w Siewskim półku muszkietyerów. Angielskiey służby Porucznik Graf de Rochechouart przyięty do Rossyiskiey z rangą Podporucznika w armii. Kornet Jziumskiego półku huzarów Timan został dywizyinym Adiutantem GL. Graffa Ostermana. Podpółkownik Au ustow umieszczony w Krzemieńczugskim półku muszkietyerów. Pruskiey służby Porucznik Euchler przyięty do Rossyiskiey w o półku strzelców Podporucznikiem. Woyska Dońskiego zmarły GM Kuszmackow z rang listy wymazany. Batalionu artylleryi leibgwardyiskiey Kapitan Arakczeiew uwalnia się od służby z mundurem. Półkownik Swinin przeydzie do służby cywilney w randze Konsyliarza stanu.

Półkownik Blok przyięty do służby w kollegium zagranicznych interessów. Protoierey Totemski Sawinow nie oglądaiąc się na własne ubóstwo, gażę 100 rubli którą odbiera za dozor szkoły powiatowey, ofiarował przez połowę nauczycielowi cerkiewney szkoły, i dwóm ubogim studentom. J. J. Mość nadgradzaiąc ten postępek dał onemu krzyż, który ma nosić na piersiach. Sanu Konsyliarz Baranow ozdobiony iest orderem S. Włodzimiera 3 klassy.

WIEDEN d. 24 grudnia. Minister stanu i konferencyiny Graf Mailath w nadgrodę wielkich i długich zasług Austryackiemu domowi otrzymał od Cesarza krzyż wielki orderu S. Stefana. Sędzia Petz w nadgrodę długiey służby, urzędnik pocztowy Heymann w nadgrodę nowo zrobioney z wielką dokładnością mappy pocztowey Niemieckiey, wielkim medalem złotym zaszczyceni zostali.

Obywatele Królestwa Węgierskiego nie przestaią dotąd przesyłać znaczne ofiary na poratowanie obywatelów innych prowincyi przez woynę ostatnią wyniszczonych; znalazło się nawet wielu mieszkańców Austryi, Czech, Morawii, którzy podobne ofiary przynoszą, iuż to zwracaiąc skarbowi obligacye r. 1794 wydane, iuż dostarczaiąc ubogim po wsiach, i szpitalach, wino, odzienie, zboże, i wieloraką żywność na ich potrzeby.

Jest pogłoska, iż woysko Austryackie na początku woyny Prusko Francuzkiey w Czechach zgromadzone, do uformowania kordonu na granicach Bawarskich, Frankońskich, i Saskich, wkrótce ma być odprowadzone do stanowisk zwyczaynych w czasie pokoiu, gdy teatr woienny od granic naszych oddalony został. Słychać, że wraz po nowym roku wy-

nidą ze skarbu nowe ceduły bankowe, na mieyscu dawnieyszych, których cyrkulacyą rząd zmnieyszyć postanowił.

Wyrok d. 15 ogłoszony dozwala obywatelom Gallicyiskim wyprowadzić za granicę połowę pszenicy zbioru tegorocznego, byleby to czynili za świadectwem zwierzchności cyrkułowey i opłatą 20 graycarów cła od korca; tenże wyrok znosi dawnieyszy, którym cło od tegoż zboża za granicę wychodzącego 50 procentami podwyższone było; teraznieysze opłacać należy gotowizną.

Wiadomości przysłane z Semlina, potwierdziły zupełnie dawnieyszą o zawartém zawieszeniu broni między Serwianami i Turkami; zupełna teraz panuie cichość na granicy Węgierskiey; Czerny z ludem Chrześciańskim ma nadzieię zaszczepić kwitnący i trwały pokoy w prowincyi męztwem swoiém i stałością oswobodzoney, nie wątpiąc bynaymniey, że Selim 3 zechce potwierdzić umówione z obustron warunki, i rozkazy przesłać wyraźne, ażeby Kusanzy Ali z Jańczarami Belgrad i Sabacz opuścił.

GŁOGOW d. 2 grudnia. Twierdza nasza chociaż ogromnością i mocą równać się nie może z drugiemi Pruskiey Monarchii dosyć długie oblężenie wytrzymała. Na początku listopada opasaną została przez Marszałka Lefebvre i Hieronima Buonaparte przybyłych z Berlina; na lewym brzegu Odry stały woyska Francuzkie, na prawym Wurtembergskie i Bawarskie. GL. Rheinhard Gubernator do poddania się wezwany, oświadczył gotowość bronienia się naydłuższego, ażeby tym sposobem spoźnił pośpiech nieprzyiacioł. W kilka dni po tey odpowiedzi, gdy ledwie czynić zaczęto w obozie przygotowanie do przyszłego oblężenia, obydwa wodzowie Francuzcy rozkaz odebrali ciągnąć do Frankfortu nad Odrą; wkrótce za niemi ruszył G. Deroy kommendant woysk Bawarskich, tak dalece, iż został pod murami naszemi sam już tylko G. Seckendorf wodz Wurtemberczyków.

D. 22 listopada ten postanowił szturmem ubiedz twierdzę; lecz gdy na radzie woyskowey roztrząsano trudność takiego przedsięwzięcia, zwłaszcza że planów Głogowa nie było Seckendorf odstąpiwszy zamysłu pierwszego, czekał w polu na przybycie artylleryi ciężkiey, którą z Custrinu przysłać miano. Tymczasem żołnierz sypał szańce, robił zwyczayne podkopy; artyllerya zaś polowa nieustannie ognia dawała, co iednak żadnego skutku sprawić nie mogło. D. 24 oddaliła się reszta woysk Bawarskich; sami przeto Wurtemberczykowie na obu brzegach Odry Głogow musieli opasywać; linie ich rozciągały się na milę wielką, nadto ieszcze trzeba im było mieć się na ostrożności od Wrocławia, i kilka batalionów utrzymywać w Lissa i Tribitz, które ledwie d. 26 zciągnoł Seckendorf do siebie.

Przez czas nieiaki Wurtemberczykowie byli w stanie krytycznym; deszcz obfity nie ustawał, wezbrane wody groziły zerwaniem mostu na Odrze, przez co kommunikacya między dywizyami na obu brzegach stoiącemi zerwaną być mogła. Lecz Prussacy, których w mieście nie było nad 3 tysiące, czynić nic mogli wielkich i częstych wycieczek. Nakoniec d. 29 nadeszły Odrą ciężkie działa tak długo oczekiwane z Custrina; wszystkie nazaiutrz Seckendorf na przygotowane batterye zaprowadzić kazał. D. 1 grudnia rano Wurtembergscy i Bawarscy kanonierowie ognia dawać zaczeli. Bombardowanie krótko trwaiące sprawić nie mogło naywiększey szkody; lecz ponieważ nieuchronne było zniszczenie miasta w przedłużoném oblężeniu, a posiłków żadnych nie spodziewała się załoga; GL. Rheinhard przyioł odezwę, którą do niego uczynił zesłany od Napoleona G. dywizyiny, Vandamme do kierowania oblężeniem.

Rychło więc kapitulacya podpisana została; warunki iey niewiadome, garnizon Pruski z honorami woyskowemi w pole wyciągnowszy przed nieprzyiacielem broń złożył. W twierdzy nie znaleziono nad 100 armat, cokolwiek ammunicyi i żywności. Głogow do r. 1740 pod panowaniem domu Austryackiego zostawał: wtenczas po śmierci Cesarza Karola 6 Fryderyk W. powstaiąc przeciw córce iego i dziedziczce Maryi Teressie gdy wtargnoł do Szląska, wskrzeszaiąc dawne prawo Margrabiów Brandeburgskich do tey prowincyi, naprzód zbliżył się do Głogowa dość pomiernie utwierdzonego; słaba załoga ocalić miasta nie zdołała, szturmem w miesiącu grudniu weszli do niego Prussacy. Odtąd podziśdzień Głogow był pod rządem nowym: powiększyły się twierdze, do tego stopnia, iż nawet podczas woyny 7 letniey żaden z nieprzyiacioł W. Fryderyka do oblężenia nie przystąpił. Pozostały ieszcze nietknięte w Szląsku twierdze Neisse, Schweidnitz, Glatz Silberberg, Cosel, Brieg, Landshut; o samey nawet stolicy Wrocławiu żadney wiadomości niema; nieprzyiaciel w naszych stronach nie iest tak mocny, ażeby do oblężenia lub zamknięcia przynaymniey twierdz wyliczonych wysyłał dywizye liczne, iakich koniecznie potrzeba, chcąc zatrzymać w murach nieczynne liczne załogi Prussaków.

COPPENHAGA d. 2 grudnia. Rossyisko Amerykańska kompania wysłała do kraiów wschodnio Azyatyckich dwa okręta, Newa i Nadzieia, które w 3 letnim przeciągu świat okrążywszy, pomyślnie powróciły niedawno do Cronstadu: z tych pierwszy przed kilko dniami przeszedł Sund ciaśninę, drugi wkrótce iest spodziewany.

Kupieckie statki z portu Gdańskiego do nas przybyłe doniosły, że G. Manstein, znaiomy Europie od r. 1792, gdy w obozie Francuzkim w Champanii z G. Dumouriez traktował, zgromadziwszy 17 t. żołnierza Pruskiego, stanoł przed miastem pomienionem, i czynił wszelką gotowość do odparcia nieprzyiacioł, którzy iednak do d. 26 listopada nie zbliżyli się ku niemu. W Landgarten mieyscu przeciw bombardowaniu bezpiecznem, założyć kazał wielkie magazyny siana i owsa dla iazdy swoiey, którą ma dość liczną; w murach zaś Gdańskich znayduie się bardzo wiele tysięcy łasztów rozmaitego zboża na wyżywienie nie samych tylko obywatelów, aleteż woysk Pruskich. O dywizyach Francuzkich Lannes i Augereau, które groziły twierdzom Toruńskiey i Grudziądzkiey, niema żadney wiadomości.

Podobnym sposobem nic pewnego nie mamy względem obrotów Marszałka Mortier, który się znayduie dotychczas w Hamburgu. Według iednych ten wodz zamyśla odwiedzić Duńskie porty Hasum i Toenningen, składy Angielskich towarów po zamknięciu Elby, chcąc nie tylko skonfiskować własność wszelką nieprzyiacielskiego narodu, aleteż odiąć onemu sposobność i wolę prowadzenia w Niemczech zyskownego handlu; zdaniem drugich Mortier zostanie spokoyny w Hamburgu i Hannowerze pilnuiąc kraiów Fry-

derykowi 3 wydartych w tey stronie; lecz rząd Francuzki ma starać się usilnie, ażeby rząd nasz wszystkie porty Duńskie sam zamknoł Anglikom, na co zezwolić nie możemy bez ruiny kupców narodowych, i zrzeczenia się niepodległości: lecz to wszystko podziśdzień taiemnicą iest gabinetową; czekamy urzędowego doniesienia.

Tymczasem rzecz iest niewątpliwa, iż regimenta Duńskie naybardziey piesze z Xięstwa Holsztyńskiego ustąpiły do Sleswicku za rzekę Eyder, nad brzegiem Elby iakoteż na granicach Lawenburgskich i kraiu Meklenburgskiego została sama tylko dragonia wyciągaiąc kordon, ażeby mieszkańce spokoyni byli. Główna kwatera następcy tronu dotąd w Kiel mieście, Xięcia zaś Krystyana w Ploen. Widząc zbliżaiące się niebezpieczeństwo do granic naszych, godziło się rozumieć, iż cała potęga Duńskiego Królestwa będzie sprowadzoną do Xięstwa Holsztyńskiego; lecz widziemy przeciwnie, iż regimenta rozłożone w Jutlandyi, Fionii, Selandyi, tym bardziey Norwegiańskie rozkaz odebrały zostać spokoynie na dzisieyszych leżach zimowych: słychać iednak, że wszystkie w porze wiosenney maią ruszyć ku brzegom Elby.

Burze w naszych stronach codzienne na morzu, wielką szkodę czynią w żegluiących okrętach: zawczora fregata Angielska Astrea od 44 armat osiadła na piasku pod Anholt; i z niebezpieczeństwa inaczey wyniść nie mogła, aż Kapitan do morza wrzucić rozkazał dział 39: tym sposobem podniosł się ulżony statek i trafił do portu naszego; na nim przypłynoł Generał Angielski Lord Hutchinson wysłany do S. Petersburga z Londynu; ten wodz słynie w dzieiach narodu swego podbiciem Egiptu, gdy przez śmierć G. Abercromby głową zostawszy woysk Brytannii W. zwyciężył Francuzów w kilku potyczkach, i przeciwnika Menou do poddania się w Alexandryi przymusił.

Słychać, iż dziedziczna Xiężna Saxe Weimar w tych dniach z Niemiec ma przybyć do stolicy naszey, i zabawiwszy krótko pośpieszy do S. Petersburga.

MUNSTER d. 27 listopada. Po oddaleniu się Ludwika Buonaparte do Hagi na obronę Batawów naiazdem zagrożonych, nastąpiły u nas wielkie odmiany, Los oręża, i zaszłe po woynach traktaty, nową postać narodom dawać zwykły. Nieprzyiaciel nasz uniesiony powodzeniem, nie czekaiąc końca wątpliwey i niepewney sprawy, umyślił zawładnąć wiekuiście i rozrządzić Westfalią. Generał dywizyi Loison ogłoszony Gubernatorem prowincyi Pruskich Munster, Osnabruck, Mark, i Teklenburg, zwołać kazał na dzień wczorayszy kraiowe stany, wszystkie urzędy woyskowe i cywilne, które gdy stawiły się na czas wyznaczony w mieście naszém, zalecono wszystkim koniecznie wykonać przysięgę na wierność rządowi Francuzkiemu. Zbroynym ludem otoczeni musieli wypełnić smutny obrządek, któremu nieprzyiaciel przydał wszelką okazałość powierzchowną w illuminacyach, ogniach sztucznych, napisach strzelaniu z armat i ręczney broni, biciu w dzwony, ucztach kosztownych i biesiadach.

G. Loison przynagliwszy każdego z nas do takiey przysięgi wydał odezwę. Mieszkańce Westfalii, powiada, Napoleon rozkazuiąc ażebym te prowincye obioł w dzierżawę iego wieczną, oświadczył, iż nie powrócicie nigdy pod panowanie Prussaków. Dotąd byliście tylko sąsiadami Francuzów i narodów z niemi zprzymierzonych: od dziśdnia uczestnikami być zacznie cie praw i swobod naszych. Daliście iasny dowod gorliwości waszey dostarczaiąc potrzeb wszelkich armii Francuzko Batawskiey: doniosłem o tey ofierze naywyższemu rządcy, który ią mile przyioł; staraycie się, ażebyście przez podległość nowemu prawu, spokoyność, i zgodę domową, byli godnemi rządowey opieki.

Do tego oświadczenia Loison przydał następuiące przepisy. Ażeby Pruskie herby natychmiast były zdięte; domy, magazyny, kassy skarbowe rządomi nowemu wiernie podane; dochody publiczne do Francuzkich administratorów wnoszone; artylleryą, broń ammunicye Officyerom do tego wyznaczonym oddano; ażeby nikt u siebie nie chował prochu bez wyraznego pozwolenia, ażeby obywatele właściciele, nie podeyrzani gospodarze znaiomi formowali Milicyą do utrzymania domowey spokoności iedynie przeznaczoną. Sędziowie, inni urzędnicy na mieyscu zostawieni, swóy obowiązek pełnić maią w imieniu Napoleona. Naostatek do Kamery rządowey w Munster przydani być powińni w pewney liczbie znacznieysi obywatele z Osnabruck, Mark i Teklenburga; o Xięstwach Minden, Paderborn, i Frizyi wschodniey nie uczyniono wzmianki.

AMSTERDAM d. 5 grudnia. Ludwik Buonaparte stosuiąc się do wyroku Napoleona danego w Berliuie względem zamknięcia wysp Angielskich, rozkazał, ażeby odtąd żaden pocztarski statek z portów Batawskich do nieprzyiacielskich nie wychodził aniteż przychodzący do nas nie był przyimowany; tak więc kommunikacya z Brytannią W. zupełnie iest przerwana w nayważnieyszey chwili, kiedy nadzieię mieliśmy odebrać wiadomość o dóyściu traktatów zaczętych z Ameryką, o losie Admirałów Willaumetz i Strachan, o Generale Miranda, wielu wyprawach za morze przedsięwziętych lub przygotowanych naostatek o zagaieniu Parlamentu Angielskiego. W kraiu naszym werbunek iest wielki na dopełnienie armii regularney, która się znayduie w Niemczech pod naywyższą kommendą Marszałka Mortier; gwardye narodowe po niektórych przynaymniey miastach głównieyszych formuiemy. O flotcie nieprzyiacielskiey którą niedawno w blizkości brzegów liczną postrzeżono, żadney rząd nie odebrał aniteż ogłosił wiadomości.

DREZNO d. 6 grudnia. Dziś wieczorem Saskich woysk Maior Funk otoczony wielo pocztylionami wiechał do naszey stolicy, przynosząc z główney kwatery Francuzkiey w Poznaniu wiadomość, że między Elektorem i Napoleonem pokoy został podpisany. Elektor pomienionego Maiora na znak radości wyniosł na stopień Półkownika, i z dział wałowych ognia dawać kazał. Warunki przymierza nie są ogłoszone; cieszą się z tego zdarzenia Sasi, nadzieię maiąc, iż kontrybucye i liczne rekwizycye od d. 14 październikа nieustaiące koniec wezmą przynaymniey, a kray wyniszczony przez nieprzyiaciela, szczęśliwszey chwili używać zacznie. Ciężarów, któreśmy znosić musieli od 10 tygodni opisać niepodobno. Bankierowie i naybogatsi kupcy miasta Lipska naywięcey one uczuli. Została przecie nadzieia nadgrodzenia strat poniesionych; nieprzyiaciel miał oświadczyć, że handel i iarmarki Lipskie w całey Europie sławne, chce na dawnym stopniu zachować, owszem wesprzeć; co zdaie się rzeczą niepodobną: dopóki trwać będzie woyna teraznieysza i sprowadzenie towarów Angielskich iest zabronione.

Przed kilko d. do Gotha z Alsacyi przybya pierwsza kompania wybranych gensdarmów, 120 głów licząca; wkrótce po niey 3 inne maią nastąpić: i razem wszystkie pośpieszą do Berlina; do tego korpusu, iak wiadomo, przyimowano samych tylko młodzieńców dobrze maiętnych.

NEAPOL d. 28 listopada. Jeden z klasztorów miasta Nola został zniesionym przez rozkaz Józefa Bunaparte, dla tey przyczyny, że sławnemu Fra Diavolo który niedawno śmiercią ukarany został, i stronnikom iego dał przytulenie; zakonników wszystkich za granicę wyprowadzić kazano na wieczne wygnanie. W klasztorze założona będzie szkoła kunsztów wyzwolonych i rzemiosł. Uczniowie dzielą się na 6 klass, każda od 24 osob; rząd utrzymuie dozorców i nauczycielów, dostarcza materyały do robot potrzebne, na każdego zaś ucznia daie po 60 szkudów. Zysk za przedane rzeczy przez się zrobione sami odbierać maią, każdemu obywatelowi iest wolno synów oddawać do tey szkoly, opłacaiąc summę wyrażoną. Uczniowie nie maiący lat 12 nie będą przyimowani; o doskonałości swoiey odbieraiąc świadectwo od nauczycielów z instytutu wychodzą.

Rząd zalecił wszystkim Biskupom całego kraiu, ażeby z nich każdy w swoiey dyecezyi nową drukarnię zakładał, a tym sposobem rozkrzewiał oświecenie między ludem, wydaiąc dzieła pożyteczne, i do pospolitego zrozumienia łatwieysze. Generał brygadny woysk Francuzkich Compere był wzięty w niewolę Angielską, gdy na początku miesiąca Lipca G. Stuart w odnodze S. Eufemia lądował; stracił nogę, lecz staraniem lekarzów zachowany iest w życiu; przed kilko dniami na zamianę z Messiny do Neapolu odesłany, otrzymał komendę miasta Capua i całey prowincyi Lavora. W Calabryi od kilku tygodni iuż nie słychać o rozruchach domowych, obywatele zdaią się uspokoieni. Massena nie przedsięwziął ieszcze oblężenia twierdz Reggio i Scylla.

MEDIOLAN d 3 grudnia. Eugeniusz Beauharnois stosuiąc się do oświadczoney sobie chęci powszechney stanów narodu naszego, d. 28 listopada wyznaczył deputacyą która udać się powinna do główney kwatery Napoleona, i powinszować woyny zaczętey pomyślnie; na czele poselstwa tego są: Prina Minister skarbowy, Guastavillani stanu Konsyliarz, i Renier Podesta Wenecki; wszyscy zawczora udali się do Bawaryi.

HAMBURG d. 29 listopada. Postać miasta naszego ciągle iest smutna, żołnierz Francuzki w znaczney liczbie utrzymuie się nakładem obywatelów, którzy polepszenia losu swoiego nie maią nadziei, gdyby nawet pokoy rychło powrócił, gdyż cios handlowi i publiczney wierze zadany, śmiertelnym bywa pospolicie. O zamysłach Marszałka Mortier względem napadnienia miast Huzum i Toenningen nic pewnego donieść nie możemy; rzecz sama przez się wkrótce odkryta być musi, Wiadome są Europie całey ustawy Napoleonowe któremi przecięta została kommunikacya z Anglikami; kładniemy osnowę rapportu podanego rządcy Francuzkiemu przez Ministra Talleyrand, który stał się zasadą prawa srogiego.

Od trzech wieków powiada, Europeyczykowie oświeceni rządzą się prawem narodów bardziey wydoskonalonem i ludzkiém, niż było dawnieysze; zasadza się mianowicie na tém ażeby iak w czasie pokoiu naród drugiemu, ile może dobrego naywięcey, tak podczas woyny złego naymniey czynił. Sami tylko ludzie stanu rycerskiego do bronienia oyczyzny swoiey powołani staią się nieprzyiaciołmi nawzaiem; iuż zaś prawo woyny i zdobyczy rozciągnięte być nie może do obywatelów spokoynych i bezbronnych, domów ich, gruntu, produktów kupieckich składów, wozów i statków któremi własność lądem, i rzekami rozwożą, do osob nakoniec i własności wszelkiey. Pod tém prawem, które iest owocem oświecenia, Europeyczykowie domową szczęśliwość gruntować i pomnażać dawno zwykli, nawet podczas ciągłych prawie lądowych woien.

Brytannia W. przyiąć tey zasady nie chciała na morzu; korsarzów utrzymuie, których imie znieś na wieki pragnoł rząd Francuzki i do tego wzywał kilkakroć Anglików w spokoyney chwili, iak uczyniły chwalebnie za naszey pamięci woiuiące Mocarstwa na morzu północném gdzie kupieckie ich statki przez lat kilka były wolne od napaści. U nas przeciwnie, idą na zdobycz okręta zbroyne, iak obyczay woienny każe, idą kupieckie statki bezbronne; człowiek spokoyny, pracowity, i przemyślny, ziomkom i postronnym przez handel zarówno pożyteczny, któremu interessa domowe żeglugę przedsięwziąć kazały, staie się ieńcem iako żołnierz.

Lecz nie dość na tém, Anglicy zachowuiąc korsarzów, których znać nie powinni Europeyczykowie oświeceni, ustawę niedawno inną zrobili, żegludze i przemysłowi obcych narodów szkodliwą, ażeby nie same iuż tylko porty uzbroione, lecz otwarte nawet, odnogi i rzeki ogłaszać zamkniętemi; chociaż w blizkości onych nie trzymaią sami żadnego okrętu, któryby kupcom oboiętnym zawiiać przeszkadzał. Takim sposobem zrywało się obcowanie kupieckie i handlowe między narodami: statki zaś płynące do mieysc zamkniętych, albo przypadkiem zapędzone ku nim szły na zdobycz, iako nieprzyiacielskie za przestąpienie zakazu; drugie w liczbie większey cudzym przykładem odstręczone, wolały zostać na mieyscu bezczynne, z nienadgrodzoną właścicielów szkodą, nie śmieiąc iść do miast i portów, iak im dozwala powszechne prawo narodów.

Francya nie iest na morzu potężną, oddać wet za wet nieprzyiacielowi nie zdoła, stanowiąc u siebie przepisy Angielskim równe. Cóż więc ma czynić, ażeby nakłoniła Brytannią W. do zniesienia ustaw słuszności przeciwnych, do przyięcia innych, które się zgadzaią z ludzkością i sprawiedliwością. Oto użyć przeciw Anglikom własnego ich oręża; czyniąc na lądzie, co czynić zwykli na morzu; zapomnieć na krótką chwilę o prawie narodów, ażeby ugruntowane na wieki, świętą i niezgwałconą nigdy przyieło postać. Tak powinność każe czynić Mocarstwu sposobność do tego maiącemu.

Nieprzyiaciel nie raz ogłaszał wszystkie brzegi i porty Francuzkie, Hiszpańskie, Włoskie, Batawskie zamkniętemi, dziś Francya ogłosi, że wyspy Angielskie w równym będą stanie. Anglicy bez względu, cywilny iest czy woyskowy, kupiec lub żołnierz, każdego Francuza nieprzyiacielem zowiąc, po nieprzyiacielsku z nim czynią; od dziśdnia każdy obywatel Angielski w kraiach orężem naszym zaiętych znaleziony, za ieńca poczytany być powinien. Anglicy konfiskują oboiętne statki do portów naszych płynące, i te które z nich produkta nasze wywożą. Odtąd Francuz poczytaią za nieprzyiacioł iakichkolwiek kupców, którzyby produktem i towarem Angielskim, handlować chcieli, i wszelką własność Anglików grabić dopuszczą. Dokończenie w następuiącym Nrze.